

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, логістики та інновацій
Протокол №22 від 22.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи
Каріна НЕМАШКАЛО

**КРЕАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)**

Галузь знань	Всі
Спеціальність	Всі
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Всі

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники:

к.е.н., доцент

підписано КЕП

Вікторія ТОМАХ

к.е.н., доцент

Ірина ЛИТОВЧЕНКО

Завідувач кафедри
менеджменту,
логістики та інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків

2025

ВСТУП

Вивчення навчальної дисципліни передбачає теоретичну та практичну підготовку здобувачів до вирішення конкретних завдань з креативного управління підприємницької діяльності в умовах ринкової економіки та надає можливість засвоєння фундаментальних знань з теоретичних основ управління, креативного менеджменту, основ підприємницької діяльності практичних навиків організації підприємницької діяльності та використання методів креативного управління.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями і темами. Вміщено плани лекцій і практичних занять, матеріал щодо закріплення знань (самостійну роботу, контрольні запитання), критерії оцінювання знань здобувачів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є набуття системних знань з теоретичних засад та організаційно-методичних основ формування й розвитку підприємницької діяльності з використанням креативного управління.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- оволодіння основними положеннями, поняттями, видами та особливостями ведення підприємницької діяльності;

- формування вміння і навичок започаткування та ведення підприємницької діяльності;

- оволодіння навичками організації соціального підприємництва;

- оволодіння навичками креативного управління;

- оволодіння навичками управління підприємницької діяльності з використанням креативного підходу;

- формування вмінь та навичок виявлення вузьких місць підприємницької діяльності та їх усунення за допомогою креативного управління;

- розробка креативних стратегій управління для покращення конкурентоспроможності підприємства.

Предметом навчальної дисципліни є особливості та закономірності створення функціонування та розвитку підприємств в різних сферах підприємницької діяльності з використанням методів креативного управління.

Об'єкт навчальної дисципліни є процес управління діяльністю підприємства.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл.1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Компетентності	Результати навчання
Здатність до визначення основ підприємницької діяльності.	Використовувати базові знання з історії розвитку та організації підприємницької діяльності.
Вміння визначати особливості організаційно-правових форм підприємництва	Використовувати базові знання з особливостей організації та відкриття різних організаційно-правових форм, видів підприємництва
Здатність до формування соціального підприємництва	Використовувати базові знання з особливостей становлення соціального підприємництва
Здатність використовувати в процесі підприємницької діяльності креативні методи управління	Використовувати базові знання з креативності при організації підприємницької діяльності
Здатність до формування креативного середовища на підприємстві	Використовувати знання з особливостей формування креативного середовища для прийняття управлінських рішень
Здатність до визначення ризиків підприємницької діяльності.	Використовувати базові знання з визначення та оцінки ризиків підприємницької діяльності в умовах сучасного розвитку

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи підприємницької діяльності та її організаційно-правове забезпечення

Тема 1. Сутність та законодавчі основи підприємницької діяльності.

Сутність підприємницької діяльності. Поняття підприємницької діяльності. Визначення та сутність підприємництва, підприємництво як особлива економічна категорія, суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкт,

суб'єкт і мета підприємницької діяльності. Визначення функцій та принципів підприємницької діяльності.

Історія виникнення підприємництва. Етапи розвитку підприємницької діяльності, внесок українських вчених в розвиток підприємництва. Методи пошуку підприємницької ідеї. Метод фокального об'єкту, метод аналогії.

Законодавча база України щодо підприємницької діяльності. Конституція України, законодавче забезпечення підприємницької діяльності.

Тема 2. Організаційно-правові форми та види підприємництва. Соціальне підприємництво: основні тенденції розвитку в сучасних умовах.

Організаційно-правові форми ведення підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємництва в світі та Україні. Переваги та недоліки окремих форм. Обґрунтування вибору організаційно-правової форми. Реєстрація підприємницької діяльності. Процес створення власної справи. Особливості реєстрації підприємництва в залежності від обраної організаційно-правової форми. Статут приватного підприємства. Засновницький договір та його структура.

Соціальне підприємництво: основні тенденції розвитку в сучасних умовах. Сутність соціального підприємництва, особливості становлення та розвитку. Місце соціального підприємництва в покращенні якості життя населення.

Тема 3. Сутність креативності та її значення для управління підприємницькою діяльністю.

Поняття та сутність креативності. Місце креативності в дослідницькій та управлінській діяльності. Особливості підприємницької творчості. Становлення творчого потенціалу підприємницької організації. Модель творчого потенціалу підприємця.

Креативність як основна умова створення інновацій. Поняття креативного менеджменту, задачі, методи. Чинники впливу.

Модуль 2. Креативність та інноваційне управління в підприємстві

Тема 4. Методи активізації творчого мислення в управлінні.

Поняття та особливості творчого мислення. Поняття та необхідність творчого мислення в підприємницькій діяльності. Методи генерування інноваційних ідей. Переваги та недоліки неалгоритмічних методів творчості.

Умови формування творчого мислення. Формування необхідних умов для активізації творчого мислення. Концепція управління талантами з позиції забезпечення креативності.

Тема 5. Формування креативного середовища на підприємстві для прийняття управлінських рішень.

Поняття та особливості креативного середовища. Складові та функції креативного середовища при прийнятті управлінських рішень.

Фактори формування креативного середовища. Модель компанії «Корпорація трьох І». Модель чотирьох Р. Зовнішні бар'єри прояву креативності в організації.

Тема 6. Основи використання інтелектуальної власності як результату креативної діяльності.

Сутність інтелектуальної власності. Поняття інтелектуальної активності. Інтелектуальний капітал. Об'єкти інтелектуальної власності.

Законодавче забезпечення використання об'єктів інтелектуальної власності. Взаємозв'язок креативності та формування інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Тема 7. Основні ризики підприємницької діяльності в сучасних умовах.

Сутність та види ризиків ведення підприємницької діяльності. Поняття ризиків, ризикова подія, наслідки ризику, ставлення до ризику. Види і особливості економічних, політичних, комерційних, інвестиційних і виробничих ризиків.

Оцінка ризиків ведення підприємницької діяльності. Коефіцієнт ризику,

Статистичні показники оцінки ризику, Експертні методи оцінки ризику, метод аналізу доцільності витрат, метод використання аналогів.

Методи зниження підприємницького ризику. Ухилення від ризику (уникнення ризику), передача ризику (трансферт партнерам), локалізація (лімітування) ризику, розподіл ризику, компенсація ризику.

Тема 8. Креативність як основа конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності.

Визначення поняття конкурентоспроможності. Теоретичні основи конкурентоспроможності. Складові та чинники впливу. Роль креативності в формуванні та підвищенні конкурентоспроможності об'єктів підприємницької діяльності. Вплив креативності на конкурентоспроможність підприємства.

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних завдань за навчальною дисципліною «Креативне управління підприємницькою діяльністю» наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Сутність підприємницької діяльності	Дискусія «Особливості підприємницької діяльності в сучасних умовах»
Тема 2. Організаційно-правові форми та види підприємництва. Соціальне підприємництво: основні тенденції розвитку в сучасних умовах.	Робота в малих групах: Особливості відкриття підприємств різних організаційно-правових форм
	Дискусія: Роль соціального підприємництва в сучасних умовах
Тема 3. Сутність креативності та її значення для управління підприємницькою діяльністю.	«Роль та значення креативного мислення в сучасному менеджменті»
Тема 4. Методи активізації творчого мислення в управлінні.	Міні тренінг «Розвиток творчих здібностей в групі»
	Засоби активізації творчого мислення

Тема 5. Формування креативного середовища на підприємстві для прийняття управлінських рішень.	Засоби та інструменти формування креативного середовища підприємства
Тема 6. Основи використання інтелектуальної власності як результату креативної діяльності.	Структура інтелектуальної власності
Тема 7. Основні ризики підприємницької діяльності в сучасних умовах.	Методики оцінки ризиків підприємницької діяльності
Тема 8. Креативність як основа конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності	Креативність як чинник конкурентоспроможності підприємства.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Тема	Зміст
Тема 1. Сутність підприємницької діяльності	Поняття підприємництва, його ознаки та функції. Роль підприємництва в економічному розвитку. Етапи становлення підприємницької діяльності.
Тема 2. Організаційно-правові форми та види підприємництва. Соціальне підприємство: основні тенденції розвитку в сучасних умовах.	Характеристика основних форм підприємництва: індивідуальне, партнерське, корпоративне. Особливості соціального підприємництва. Приклади соціальних ініціатив.
Тема 3. Сутність креативності та її значення для управління підприємницькою діяльністю.	Поняття креативності та її прояви в бізнесі. Вплив креативного мислення на прийняття управлінських рішень. Креативність як джерело інновацій.
Тема 4. Методи активізації творчого мислення в управлінні.	Техніки генерації ідей: мозковий штурм, метод фокальних об'єктів, синектика. Використання творчих методів у вирішенні управлінських задач.
Тема 5. Формування креативного середовища на підприємстві для прийняття управлінських рішень.	Елементи креативного середовища: культура, комунікація, мотивація. Умови для розвитку творчого потенціалу працівників.
Тема 6. Основи використання інтелектуальної власності як результату креативної діяльності.	Види інтелектуальної власності: патенти, авторське право, торгові марки. Захист результатів креативної діяльності. Комерціалізація інтелектуальної власності.
Тема 7. Основні ризики підприємницької діяльності в сучасних умовах.	Класифікація ризиків: фінансові, правові, ринкові, репутаційні. Методи оцінки та управління ризиками. Стратегії мінімізації ризиків.

Тема 8. Креативність як основа конкурентоспроможності суб'єктів підприємницької діяльності	Креативні підходи до створення унікальної ціннісної пропозиції. Роль інновацій у забезпеченні конкурентних переваг. Кейс-аналіз успішних креативних бізнесів.
--	---

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни “Креативне управління підприємницькою діяльністю”.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

дискусії (Тема 5, 7),
демонстрація ілюстративного матеріалу (Тема 1-8),
моделювання професійних ситуацій (Тема 2, 8),
робота в малих групах (Тема 1, 4),
кейс-стадії (Тема 2, 3, 5),
різноміснi iндивідуальні та групові роботи (Тема 1-8),
робота з джерелами статистичної інформації та нормативними актами (Тема 2).

Форми та методи оцінювання

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі диференційованого заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: практичні та лабораторні завдання (65 балів), індивідуальне творче завдання (15 балів), колоквиуми (20 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни «Креативне управління підприємницькою діяльністю».

Рекомендована література

Основна

1. Ілляшенко С. М. Управління інноваційною діяльністю: підручник. / С. М. Ілляшенко – Київ: ДУІКТ, 2020. – 240 с. URL: <https://duikt.edu.ua/ua/lib/1/category/2208>
2. Назарова Г. В. Креативна економіка та менеджмент [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Г. В. Назарова, Ю. В. Сотникова ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 159 с. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/20645>
3. Шматько Н. М. Управління підприємницькою діяльністю: навчальний посібник. / Н. М. Шматько, Р. О. Побережний, М. В. Кармінська-Белоброва, І. В. Угрімова І.В. [та ін.] – Харків: НТУ «ХПІ», 2024. – 1100 с. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/6fef3a96-b739-464b-8236-b1137b84c980/content>

Додаткова

4. Грабовська І. Теоретичні аспекти використання сучасних інструментів, технологій та методів креативного менеджменту в управлінських інноваціях / І. Грабовська // Вісник ХНУ. – 2022. – №310. – С. 24. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-24](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-24)
5. Комеліна О. В. Практико-орієнтований підхід до проектного управління креативним потенціалом підприємств / О. В. Комеліна, М. Ю.

Корсунська // Економіка та регіон. – 2023. – №2. – С. 35–44. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/13887/1/YDFrYgqwUPZ98ZknBLPН.pdf>

6. Тимошенко К. В. Креативне підприємництво в Україні: поточний стан та перспективи / К. В. Тимошенко // Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – 2023. URL: <https://orcid.org/0000-0002-1231-5355>

7. Томах В. В. Цифрова трансформація управління підприємствами України у контексті сталого розвитку: інноваційні рішення, креативні технології / В. В. Томах, Т. Є. Сігаєва, М. В. Мартиненко // Академічні візії. – 2023. – № 18. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29339>

8. Glăveanu V., Gillespie A. Creative Management: Theory and Practice / V. Glăveanu, A. Gillespie // Routledge. – 2022. – 256 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003176244>

9. Townley B. Managing Creativity: Exploring the Paradox / B. Townley // Cambridge University Press. – 2021. – 224 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511488725>

10. Iacob A. I., Mateev M. Creative Business and Social Innovations for a Sustainable Future / A. I. Iacob, M. Mateev // Springer. – 2021. – 230 p. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-030-01662-3>

Інформаційні ресурси

11. Креативна країна. Культурно-освітній проект. – Режим доступу: creativecountry.org

12. Сайт Персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця - дисципліна "Креативне управління підприємницькою діяльністю". – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8824>